

ЗВІТ щодо функціонування системи державних закупівель у січні - червні 2012 року Нормативно-правове регулювання сфери державних закупівель

У першому півріччі 2012 року правове регулювання системи державних закупівель здійснювалося відповідно до Закону України "Про здійснення державних закупівель" (далі - Закон), метою якого є створення конкурентного середовища у сфері державних закупівель, запобігання проявам корупції у цій сфері, розвиток добросовісної конкуренції, забезпечення раціонального та ефективного використання державних коштів.

Протягом січня - червня 2012 року до Закону внесено ряд змін, а саме:

починаючи з 19.01.2012 набув чинності Закон України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення відповідальності та вдосконалення державного регулювання у сфері містобудівної діяльності", який прийнято Верховною Радою України 22.12.2011 № 4220-VI. Цим Законом внесено зміни до статті 2 Закону, відповідно до яких вимоги Закону застосовуються до закупівель товарів, робіт і послуг, які повністю або частково здійснюються за рахунок державних коштів, за умови, що вартість предмета закупівлі товару (товарів), послуги (послуг) дорівнює або перевищує 100 тисяч гривень (в будівництві - 300 тисяч гривень), а робіт - 1 мільйон гривень. Цим же законодавчим актом внесено зміни до частини третьої статті 2 Закону та доповнено перелік випадків, на які його дія не розповсюджується, зокрема, роботами із знесення самочинно збудованих об'єктів, відповідно до статті 38 Закону України "Про регулювання містобудівної діяльності" та послугами з нормування та стандартизації у будівництві. Крім того, встановлена норма, що процедура закупівлі в одного учасника може застосовуватися у разі необхідності проведення додаткових будівельних робіт, не включених у початковий проект, але які стали через непередбачувані обставини необхідними для виконання проекту за умови, що договір буде укладено з попереднім виконавцем цих робіт, якщо такі роботи технічно чи економічно пов'язані з головним договором;

Законом України «Про внесення змін до Закону України "Про здійснення державних закупівель" щодо спрощення процедури закупівель товарів, робіт та послуг вищими навчальними закладами та науково-дослідними установами» від 20.03.2012 № 4545-VI, що набув чинності 15.04.2012, доповнено частину третьої статті 2 Закону нормою, згідно з якою закупівля товарів, робіт і послуг, що здійснюється вищими навчальними закладами та науково-дослідними установами за рахунок власних надходжень не підпадає під дію Закону;

Законом України «Про внесення зміни до статті 2 Закону України "Про здійснення державних закупівель"» від 12.04.2012 № 4648-VI, що набув чинності 29.04.2012, внесено зміни до частини третьої статті 2 Закону, виведено з під дії Закону закупівлі, пов'язані з придбанням природного газу; послуг з його транспортування (у тому числі переміщення, фрахтування, страхування, зливу/наливу, інспекції кількості та якості), розподілу, постачання, зберігання; фінансових інструментів, операцій з деривативами та управлінням ризиками, фінансових послуг, послуг бірж, аукціонів, систем електронних торгів та інших послуг, що застосовуються в міжнародній торговельній та фінансовій практиці під час закупівлі та реалізації природного газу, закупівля яких здійснюється суб'єктом, уповноваженим Кабінетом Міністрів України на формування ресурсу природного газу для споживачів України, у тому числі для потреб населення;

Законом України "Про внесення зміни до статті 2 Закону України "Про здійснення державних закупівель" щодо закупівель товарів підприємствами літакобудівної промисловості» від 22.05.2012 № 4807-VI, який набув чинності 17.06.2012, виведено з під дії Закону закупівлі товарів, відповідно до комплектувальної відомості на літаки або вертольоти та до специфікації матеріалів і агрегатів на авіаційні двигуни, які внесені до конструкторської документації розробника виробу;

Законом України "Про внесення зміни до статті 2 Закону України "Про здійснення державних закупівель" щодо закупівлі товарів, робіт і послуг, необхідних для реалізації проектів цільових екологічних (зелених) інвестицій" від 05.06.2012 № 4881-VI, що набув чинності 28.06.2012, спрощено закупівлі товарів, робіт і послуг, закупівля яких здійснюється в рамках реалізації проектів цільових екологічних (зелених) інвестицій та пропозицій щодо здійснення заходів, пов'язаних з реалізацією таких проектів і виконанням зобов'язань сторін Кіотського протоколу до Рамкової конвенції ООН про зміну клімату, за кошти, отримані від продажу частин встановленої кількості викидів парникових газів;

Законом України "Про внесення зміни до Закону України "Про здійснення державних закупівель" щодо сфери застосування цього Закону" від 07.06.2012 № 4913-VI, що набув чинності 06.07.2012, введено норму, згідно якої дія Закону не поширюється на закупівлі товарів, робіт і послуг, які здійснюються підприємствами оборонно-промислового комплексу, перелік яких визначається Кабінетом Міністрів України;

Законом України "Про внесення змін до деяких законів України щодо здійснення державних закупівель" від 21.06.2012 № 4996-VI, що набув чинності 05.08.2012, перелік підстав для застосування процедури закупівлі в одного учасника доповнено новою підставою - закупівлі послуг з виконання науково-дослідних, науково-технічних та дослідно-конструкторських робіт, що пройшли конкурсний відбір у встановленому Кабінетом Міністрів України порядку;

Законом України "Про виконання програм Глобального фонду для боротьби із СНІДом, туберкульозом та малярією в Україні" від 21.06.2012 № 4999-VI, що набув чинності 21.07.2012, виведено з під дії Закону товари, роботи і послуги, закупівля яких здійснюється відповідно до програм Глобального фонду для боротьби із СНІДом, туберкульозом та малярією в Україні, що виконуються відповідно до цього Закону;

Законом України "Про внесення змін до Закону України "Про здійснення державних закупівель" щодо впровадження процедури електронного реверсивного аукціону» від 07.06.2012 № 4917-VI, що набув чинності 08.07.2012, введено таку нову процедуру закупівель як електронний реверсивний аукціон, застосування якої, як передбачається, надасть можливість зробити закупівлі більш прозорими, зрозумілими та спрощеними та, як

показує міжнародний досвід, на 5-10 % підвищити рівень конкурентності серед учасників торгів, та досягти економії бюджетних коштів в середньому від 15 до 30 відсотків.

Поряд з цим, Мінекономрозвитку проведено роботу щодо наближення вітчизняного законодавства у сфері державних закупівель до вимог Директив ЄС, які регулюють здійснення державних закупівель в Європейському Союзі. Так Міністерством спільно з міжнародними експертами розроблено проект Закону України "Про особливості здійснення закупівель у окремих сферах господарської діяльності". Зазначений закон був прийнятий Верховною Радою України 24.05.2012 за № 4851 та набрав чинності з 17.06.2012. Цим Законом встановлюється більш гнучкий режим закупівель для замовників, які провадять свою діяльність в окремих сферах, які переважно можна охарактеризувати як природні монополії, а саме: у сферах забезпечення транспортування, розподілу, постачання, зберігання природного та нафтового газу, забезпечення виробництва, транспортування та постачання теплової енергії, забезпечення виробництва, передачі та постачання електричної енергії, забезпечення виробництва, транспортування та постачання питної води, забезпечення функціонування централізованого водовідведення, надання підприємствам транспорту послуг з користування інфраструктурою залізничного транспорту загального користування, забезпечення функціонування міського електричного транспорту та експлуатація його об'єктів для надання послуг з перевезення, надання послуг автостанцій, портів, аеропортів, надання послуг з аеронавігаційного обслуговування польотів повітряних суден, надання послуг поштового зв'язку, геологічне вивчення (у тому числі дослідно-промислової розробки) родовищ нафтогазоносних надр, вугілля та інших видів твердого палива, забезпечення функціонування та експлуатація телекомунікаційних мереж фіксованого зв'язку загального користування або надання загальнодоступних телекомунікаційних послуг.

З метою подальшого удосконалення законодавства у сфері державних закупівель за чисельними зверненнями органів виконавчої влади та суб'єктів сфери державних закупівель, зокрема в частині здійснення закупівель за кошти підприємств та усунення внутрішніх невідповідностей окремих норм Закону, Мінекономрозвитку розроблено проект Закону України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України з питань державних закупівель", який було прийнято Верховною Радою України 04.07.2012 за № 5044, набув чинності з 05.08.2012.

Крім того, набули чинності накази Мінекономрозвитку від 27.12.2011 № 428 "Про внесення змін до наказу Міністерства економіки України від 26.07.2010 № 922", зареєстрований в Мін'юсті 30.01.2012 за № 128/20441, яким внесено зміни до форм документів у сфері державних закупівель, та від 24.04.2012 № 503 "Про затвердження переліку товарів і послуг, які можуть закуповуватися за рамковими угодами", зареєстрований в Мін'юсті 17.05.2012 за № 785/21098, "Про особливості укладення рамкових угод" від 24.04.2012 № 504, зареєстрований в Мін'юсті 26.06.2012 за № 1059/21371.

Поряд з цим, Кабінетом Міністрів України прийнято ряд постанов, розробником яких було Міністерство:

"Про затвердження Порядку закупівлі товарів, робіт і послуг, необхідних для підготовки та проведення виборів народних депутатів України" від 23.04.2012 № 320;

"Про затвердження Порядку визначення генеральних замовників та взаємодії замовників з генеральним замовником за рамковими угодами" від 04.07.2012 № 602;

"Про особливості виконання рамкових угод" від 04.07.2012 № 603.

Водночас, Мінекономрозвитку продовжує роботу щодо міжнародної співпраці з питань державних закупівель.

У звітному періоді Міністерство брало участь в технічному вивченні тексту Угоди про зону вільної торгівлі між Україною та ЄС та здійсненні заходів щодо імплементації домовленостей, досягнутих в рамках переговорів, зокрема тексту розділу "Державні закупівлі" та додатків до нього.

Відповідно до статті 5 розділу "Державні закупівлі" проекту Угоди визначено зобов'язання України розробити і за погодженням з Єврокомісією затвердити дорожню карту, як стратегічний план заходів для реалізації положень Угоди в частині державних закупівель. Згідно Угоди про зону вільної торгівлі між Україною та ЄС дорожня карта має бути затверджена Україною протягом шести місяців після її підписання, а приведення українського законодавства у сфері державних закупівель до норм Директив ЄС щодо сфери державних закупівель заплановано здійснити поетапно протягом 3-8 років.

На виконання доручення Кабінету Міністрів України була створена міжвідомча робоча група з підготовки проекту дорожньої карти державних закупівель, до складу якої входять представники Мінекономрозвитку, Мін'юсту, МЗС, АМКУ, на яку покладено завдання розробити проект дорожньої карти та здійснювати подальший моніторинг виконання плану заходів цього документа. У розробці проекту дорожньої карти допомагають експерти Проекту Європейського Союзу "Гармонізація систем захисту конкуренції та систем державних закупівель в Україні зі стандартами ЄС".

На даний час робочою групою розроблено макет дорожньої карти та ведеться робота над її окремими розділами (закупівлі концесіями, електронні закупівлі, рамкові та централізовані закупівлі, запровадження переговорної процедури, управління людськими ресурсами). Завершення технічної частини цієї роботи очікується наприкінці поточного року. Зазначений документ буде затверджений постановою Кабінету Міністрів України одразу після підписання Угоди.

Крім того, Мінекономрозвитку бере активну участь у переговорних процесах щодо створення зон вільної торгівлі між Україною та Канадою, між Україною та Сінгапуром та по приєднанню України до Угоди про державні закупівлі в рамках COT.

Зокрема, Міністерством спільно з експертами ЄБРР розроблено проект пропозиції України по приєднанню до Угоди про державні закупівлі в рамках COT. Проект пропозиції базується на положеннях Закону України "Про здійснення державних закупівель", зобов'язаннях України в рамках угоди про вільну торгівлю з Європейською асоціацією вільної торгівлі, яка вступила у силу 1 червня 2012 року та домовленостей, досягнутих в рамках переговорів з ЄС щодо створення зони вільної торгівлі, які на даний час вже завершені.

Міністерством здійснюється корегування проекту пропозиції України з урахуванням останніх змін до законодавчої бази, що регулює вітчизняну сферу державних закупівель, після чого зазначений проект буде надіслано до Кабінету Міністрів України для погодження та направлення пропозиції на розгляд до Комітету СОТ.

Розвиток системи державних закупівель, створення умов для її ефективного функціонування, підвищення рівня конкуренції в цій сфері та забезпечення її прозорості є пріоритетними напрямками діяльності Мінекономрозвитку.

Здійснення замовниками закупівель за державні кошти

Аналіз здійснення замовниками закупівель товарів, робіт і послуг за державні кошти у звітному періоді проведено на основі:

даних щодо оголошень про заплановані закупівлі, оголошень про результати закупівель, повідомлень про відміну торгів або визнання їх такими, що не відбулися, повідомлень про відміну процедури закупівлі в одного учасника оприлюднених на загальнодержавному веб-порталі "Державні закупівлі"(далі – веб-портал).

державного статистичного спостереження за формою № 1 – торги "Звіт про проведення процедур закупівель товарів, робіт і послуг за державнікошти", яку подали 100 головних розпорядників державних коштів;

інформації Національного агентства з питань підготовки та проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи з футболу та реалізації інфраструктурних проектів щодо погоджених процедур закупівлі в одного учасника;

інформації Держказначейства щодо кількості попереджень про неналежне виконання бюджетного законодавства з причини неподання або подання неповного пакету підтвердних документів стосовно проведення процедур закупівлі товарів, робіт і послуг за державні кошти, що не відповідає законодавству;

довідки щодо розгляду Антимонопольним комітетом України скарг про порушення законодавства у сфері державних закупівель.

За даними веб-порталу протягом січня – червня 2012 року замовниками було опубліковано в інформаційному бюлетені "Вісник державних закупівель"та оприлюднено на веб-порталі 74 548 оголошень про проведення процедур закупівлі. Серед них, найбільшу частку 52,9 відсотка – це оголошення про проведення закупівель за процедурою відкритих торгів, яка є найбільш конкурентною і прозорою процедурою (Рис. 1).

Структура оголошень про заплановані процедури закупівлі у січні – червні 2012 року

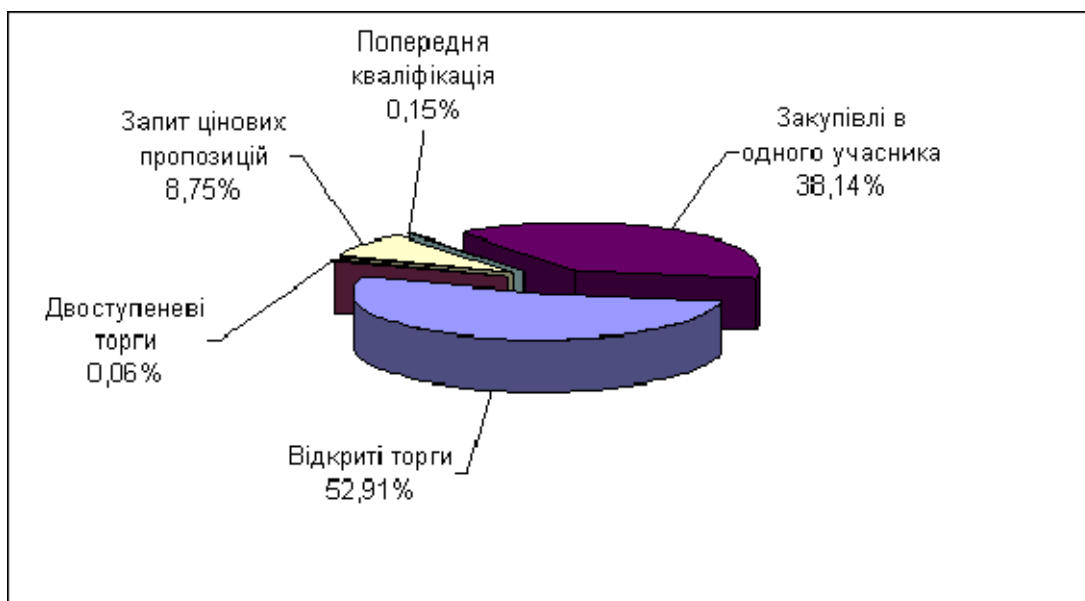

Рис. 1

За результатами проведених процедур закупівлі замовниками на веб-порталі було оприлюднено 77 481 оголошення про результати процедур закупівель, з них: 45 792 оголошення (59,1 відсотка) – це оголошення про результати проведення відкритих та двоступеневих торгів, повідомлення про результати проведення попередньої кваліфікації, інформація про результати

процедури запиту цінових пропозицій, а 31 689 оголошень – це інформація про результати закупівлі в одного учасника.

Таблиця 1

Кількісна характеристика оголошень про результати процедур закупівлі, оприлюднених на веб-порталі протягом січня – червня 2012 року

Процедури закупівлі	Оголошення про результати		Повідомлення про відміну торгів або визнання їх такими, що не відбулися	
	кількість, шт.	частка, %	кількість, шт.	частка, %
Відкриті торги	38 889	50,19	13 163	75,30
Двоступеневі торги	22	0,03	16	0,09
Закупівля в одного учасника	31 689	40,90	2 422	13,86
Запит цінових пропозицій	6 720	8,67	1 858	10,63
Попередня кваліфікація учасників	161	0,21	21	0,12
Всього	77 481	100,00	17480	100,00

Серед проведених процедур закупівель товарів, робіт і послуг за державні кошти у звітному періоді найбільшу частку 50,19 відсотка становили процедури відкритих торгів. Процедура попередньої кваліфікації та двоступеневі торги є найменш застосованими: їх частка в загальній структурі становить лише 0,21 та 0,03 відсотка відповідно.

Частка процедур закупівлі в одного учасника, проведених у першому півріччі 2012 році становить 40,9 відсотка. Однією з причин доволі частого її застосування у звітному періоді стало поширення дії Закону на закупівлю комунальних послуг (послуг з постачання газу, тепла, води, електроенергії), які, як правило, можна закупити лише за процедурою закупівлі в одного учасника.

Водночас протягом звітного періоду на веб-порталі розміщено 17 480 повідомлень про відміну торгів або визнання їх такими, що не відбулися. Доволі велика частка відмінених процедур закупівлі або визнаних такими, що не відбулися (22,6 відсотка), свідчить про неможливість позитивного завершення значної кількості процедур закупівель. Основними причинами відміни торгів або визнання їх такими, що не відбулися, замовники зазначають:

- подання для участі у торгах менше двох пропозицій конкурсних торгів;
- допущення до оцінки пропозицій менше ніж двох учасників;
- відхилення всіх пропозицій конкурсних торгів відповідно до вимог Закону;
- відсутність подальшої потреби у товарах, роботах або послугах.

Таблиця 2

Вартісна характеристика оголошень про результати процедур закупівлі, оприлюднених на веб-порталі протягом січня – червня 2012 року

Процедура закупівлі	Кількість укладених договорів	Загальна вартість укладених договорів на закупівлю товарів робіт і послуг за державні кошти				
		тис. грн.	тис. р уб.	тис. дол.	тис. фунтів	тис. євро
Відкриті торги	38 176	92 140 165,8	1 308 811,9	514 369,5		106 314,8
Двоступеневі торги	25	37 080,8				
Запит цінових пропозицій	6 874	875 240,7				

Попередня кваліфікація	87	574 27	5,9			
Закупівлі в одного учасника	31 84	183	1	463 892	14,	18 987,
	4	895 604,2	841 031,5	,0	2	3
Всього	77 00	277	3	978 26	14,	125 30
	6	522 367,4	149 843,4	1,5	2	2,1

Аналіз даних таблиці показує, що у звітному періоді найбільшу кількість договорів протягом звітного періоду було укладено за результатами відкритих торгів, водночас найбільша частка вартості укладених договорів припадає на договори, укладені за результатами застосування процедури закупівлі в одного учасника.

При цьому, згідно з даними веб-порталу, в структурі договорів укладених за процедурою закупівлі в одного учасника найбільшу долю мають договори про закупівлю НАК "Нафтогаз" цінних паперів (43 320 877,3 тис. грн.) та договори на закупівлю комунальних послуг, зокрема, газу природного та послуг з транспортування природного газу магістральними та розподільними трубопроводами – 91 342 605,0 тис. грн.; електричної енергії та послуг з постачання електроенергії - 12 776 032,3 тис. грн.; послуг з постачання водяної пари і гарячої води (послуг з постачання теплової енергії) - 9 879 529,8 тис. грн.; послуг з водопостачання та водовідведення - 1 612 741,6 тис. грн. (Рис. 2).

Структура договорів, укладених в першому півріччі 2012 року в результаті проведення процедури закупівлі в одного учасника в розрізі предметів закупівлі

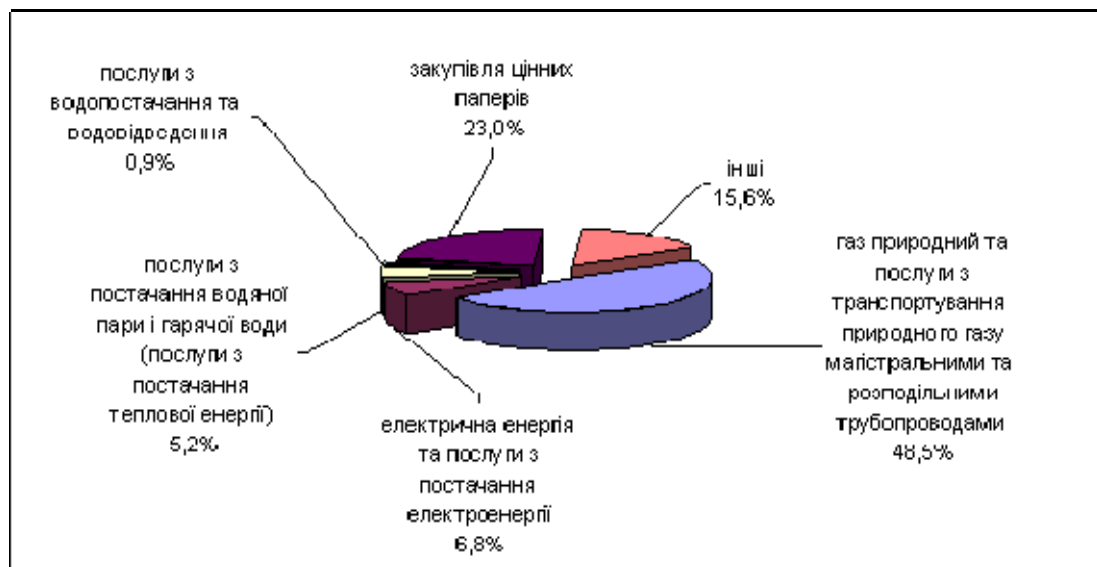

Рис.2

За даними Держстату у звітному періоді найбільш активними за кількістю проведення процедур закупівель за державні кошти були замовники, головними розпорядниками яких є Міненерговугілля – 14421, Державне агентство лісових ресурсів – 4431, Дніпропетровська ОДА – 3800, Донецька ОДА – 3497, Київська МДА – 2836 та Харківська ОДА – 2710.

У звітному періоді у процедурах закупівлі за державні кошти взяли участь 109 332 суб'єкти підприємницької діяльності, що на 12,7 відсотка більше ніж за аналогічний період попереднього року.

Учасниками процедур закупівель подано 151 339 пропозицій з урахуванням лотів, що на 2 відсотка більше ніж у першому півріччі 2011 року, у тому числі 107 115 пропозицій для участі в процедурі відкритих торгів.

У першому півріччі 2012 року 14,3 відсотка поданих учасниками пропозицій було відхилено замовниками як такі, що не відповідають вимогам документації конкурсних торгів (кваліфікаційній документації, запиту цінових пропозицій) та з підстав, що зазначені у статті 17 Закону.

Переможцями у процедурах закупівель, проведених протягом звітного періоду, стали 56 079 суб'єктів господарювання, що на 39,8 відсотка більше ніж у першому півріччі 2011 року.

Серед укладених замовниками в результаті проведення процедур закупівель за державні кошти договорів 99,78 відсотка припадає на договори з вітчизняними суб'єктами господарювання, а 0,22 відсотка – на договори з іноземними постачальниками.

Співвідношення кількості учасників, які подали тендерні пропозиції для участі у конкурентних процедурах закупівлі до кількості учасників – переможців у першому півріччі 2012 року як і в попередні періоди становить близько 2,7, що свідчить про забезпечення визначеного законодавством рівня конкуренції під час проведення процедур закупівель.

Протягом звітної періоду замовниками складено річних планів закупівель на загальну суму 398 839 250 тис. гривень, що на 1,2 відсотка менше ніж за аналогічний період 2011 року (403 433 031,2 тис. гривень). При цьому, державними, казенними, комунальними підприємствами та господарськими товариствами, в яких державна або комунальна частка акцій перевищує 50 відсотків, було заплановано здійснити закупівлі на суму, відповідно 137 227 735,9 та 193 454 305,5 тис. гривень.

За даними форми 1-торги протягом січня – червня 2012 року Міненерговугілля та підвідомчими організаціями укладено договорів на загальну суму – 116 138 482,2 тис. гривень (52,2 відсотка), Мінагрополітики – 36 160 418,7 тис. гривень (16,2 відсотка), Укравтодором – 9 608 533,8 тис. гривень (4,3 відсотка), Національною академією медичних наук України – 8 144 662,5 тис. гривень (3,7 відсотка), Київською міською державною адміністрацією – 6 390 062,3 тис. гривень (2,9 відсотка), Харківською облдержадміністрацією – 3 811 349,2 тис. гривень (1,7 відсотка) (Рис. 3).

Структура розподілу коштів за укладеними договорами у першому півріччі 2012 року в розрізі замовників

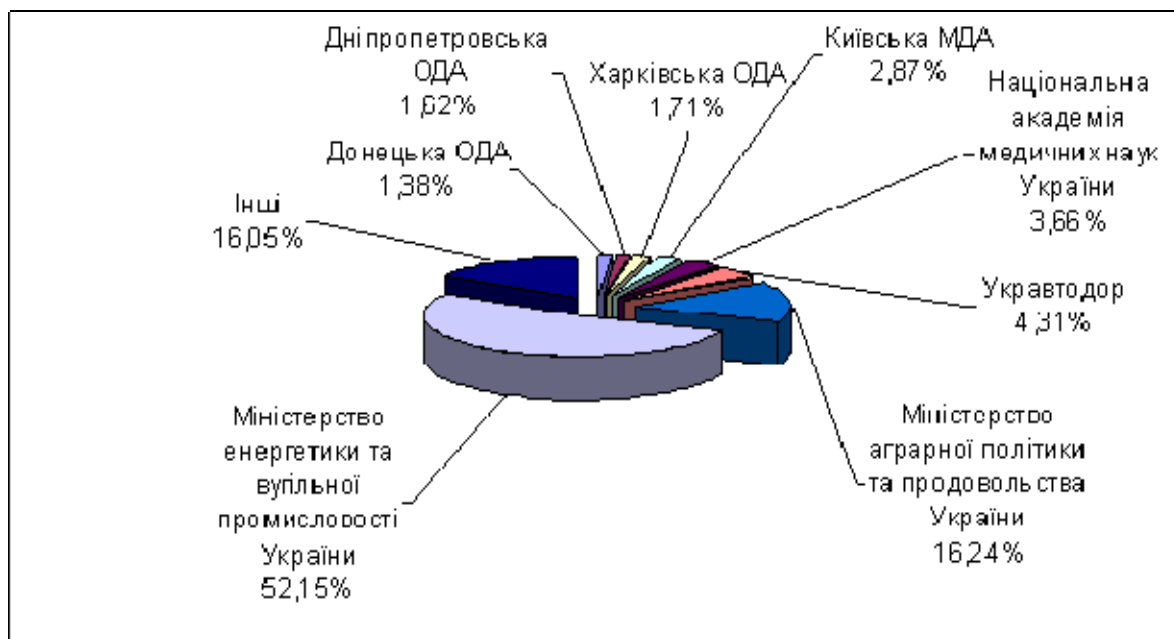

Рис. 3

Загальна сума витрачених державних коштів (фактичних видатків), за результатами проведення у звітному періоді процедур державних закупівель, згідно даним Держстату, становить 81 429 545,4 тис. гривень, що в 1,9 рази перевищує обсяги фактичних видатків, здійснених в аналогічному періоді 2011 року (42 355 675,0 тис. гривень), та становить 36,6 відсотка від загального обсягу укладених протягом звітної періоду договорів на закупівлю товарів, робіт і послуг за державні кошти. У 2011 році фактичні видатки склали 41 відсоток від загального обсягу укладених договорів.

Аналіз структури фактичних видатків за укладеними договорами у розрізі предметів закупівлі показує, що у звітному періоді замовники найчастіше закуповували товари – 76,5 відсотка, роботи – 2,6 відсотка, послуги – 20,8 відсотка. Тенденція щодо домінування закупівлі товарів є характерною для сфери державних закупівель.

У структурі джерел фінансування зобов'язань за договорами про закупівлю за державні кошти найбільшу частку 42,61 відсотка становили кошти господарських товариств, в яких державна частка перевищує 50 відсотків. Крім того, вагому частку становлять кошти державних, казенних, комунальних підприємств – 30,29 відсотка та кошти державного бюджету 15,93 відсотка (Рис.4).

Структура джерел фінансування укладених договорів для закупівлі товарів, робіт і послуг у першому півріччі 2012 року

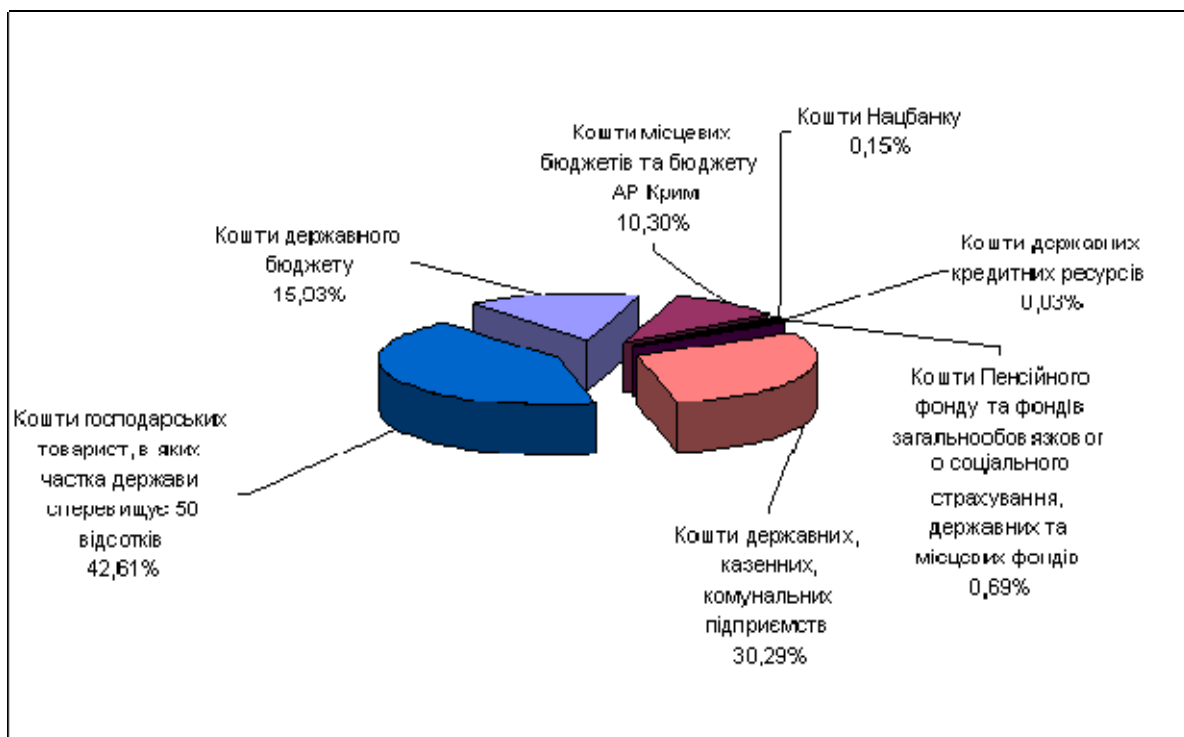

Рис. 4

Згідно даним форми № 1 – торги у звітному періоді замовники для закупівлі товарів, робіт і послуг, які не підпадають під дію Закону (вартість предмета закупівлі менша порогових значень встановлених Законом, а також предмети закупівлі, на які дія Закону не поширюється) уклали 1 001 227 договорів та витратили 163 903 693,9 тис. гривень. Найбільше було здійснено таких закупівель за кошти господарських товариств, в яких державна частка акцій перевищує 50 відсотків, доля яких становить 85,52 відсотка (табл.3).

Таблиця 3

Структура договорів, укладених без застосування процедур закупівель у січні – червні 2012 року, за джерелами фінансування

Джерела фінансування	Вартість укладених договорів, тис. грн.	Частка коштів за укладеними договорами, %
Кошти Державного бюджету України	3 623 599,9	2,21
Кошти бюджету АР Крим	147 020,8	0,09
Кошти місцевих бюджетів	8 580 549,4	5,24
Кошти Національного банку України	688 984,4	0,42
Кошти державних цільових фондів, державних та місцевих фондів	13 906,0	0,01
Кошти Пенсійного фонду України	134 225,1	0,08
Кошти загальнообов'язкового державного соціального страхування, Фонду соціального захисту інвалідів	268 351,9	0,16
Кошти державних кредитних ресурсів	16,1	0,00
Кошти державних, казенних, комунальних підприємств	10 277 397,9	6,27
Кошти господарських товариств, в яких державна або комунальна частка акцій перевищує 50 відсотків	140 169 642,4	85,52

Джерела фінансування	Вартість укладених договорів, тис. грн.	Частка коштів за укладеними договорами, %
Всього	163 903 693,9	100

Відповідно до частини четвертої статті 2 Закону закупівля товарів, робіт і послуг, за кошти, розпорядником яких є спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади із забезпечення підготовки та реалізації в Україні інфраструктурних проектів для виконання завдань і заходів з підготовки та проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу та інших міжнародних спортивних подій, для виконання завдань і заходів Державної цільової програми підготовки та проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу, регулюються Законом України "Про організацію та проведення фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу в Україні". Зокрема цим законом передбачено, що закупівлі для Євро – 2012 можуть здійснюватися за процедурою закупівлі в одного учасника за погодженням із спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади, тобто із Національним агентством з питань підготовки та проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу та реалізації інфраструктурних проектів.

На запит Міністерства Національне агентство з питань підготовки та проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу та реалізації інфраструктурних проектів надало інформацію, що протягом січня-червня 2012 року агентством видано 75 листів – погоджень на загальну суму 4 149 498,8 тис. гривень.

За інформацією Держказначейства протягом першого півріччя 2012 року під час реєстрації договорів про закупівлю територіальними органами Державної казначейської служби України у зв'язку з порушенням законодавства у сфері державних закупівель було надано 901 попередження на загальну суму 469 390,5 тис. гривень, в тому числі по коштах, отриманих з державного бюджету – 164 попередження на суму 148 306,7 тис. гривень. При цьому, органами Держказначейства у II кварталі 2012 року у зв'язку з порушенням законодавства у сфері державних закупівель було надано 186 попереджень на загальну суму 105 717,0 тис. гривень, в тому числі по коштах, отриманих з державного бюджету – 53 попередження на суму 55 364,9 тис. гривень.

Серед основних порушень, які виявлено органами Держказначейства, варто відмітити:

- відсутність оголошень, опублікованих в державному офіційному друкованому виданні з питань державних закупівель та у відповідному міжнародному виданні;
 - невідповідність укладеного договору звіту про результати проведення процедури закупівлі та річному плану закупівель, правильність їх оформлення відповідно до законодавства;
 - відсутність звіту про результати проведення процедури закупівлі;
 - відсутність повідомлення про акцепт пропозиції конкурсних торгів;
 - порушення термінів оприлюднення та опублікування інформації, передбаченої статтею 10 Закону;
 - неподання річного плану закупівель згідно з частиною 4 статті 7 Закону;
 - порушення термінів укладання договору, визначених статтею 42 Закону;
 - здійснення поділу предмета закупівлі на частини з метою уникнення процедури закупівлі;
 - інші порушення законодавства (без проведення процедури закупівлі, недотримання вимог щодо оформлення поданих документів, подання не повного пакету підтвердних документів та інше).
- Інформація по територіальних органах Державної казначейської служби України у кількісних та вартісних показниках надана у таблиці 4.

Таблиця 4

Інформація щодо наданих попереджень у зв'язку з порушенням законодавства у сфері державних закупівель у розрізі територіальних органів Державної казначейської служби України у січні – червні 2012 року

Область	Кількість попереджень	Сума зазначена у договорі, тис. грн.
АР Крим	1	425,5
Вінницька	3	768,5
Волинська	1	342,9
Дніпропетровська	32	19 801,9
Донецька	59	17 178,2
Житомирська	0	0

Область	Кількість попереджень	Сума зазначена у договорі, тис. грн.
Закарпатська	0	0
Запорізька	3	1 316,8
Івано-Франківська	1	661,5
Київська	19	12 591,0
Кіровоградська	2	193,7
Луганська	1	190,6
Львівська	0	0
Миколаївська	0	0
Одеська	10	5 270,8
Полтавська	5	2 118,0
Рівненська	3	243,1
Сумська	0	0
Тернопільська	1	146,9
Харківська	8	2 628,5
Херсонська	16	124,9
Хмельницька	0	0
Черкаська	1	229,3
Чернівецька	0	0
Чернігівська	3	1 343,2
м. Київ	13	39 435,2
м. Севастополь	4	706,9
Разом	186	105 717,4

**Діяльність Антимонопольного комітету України як органу оскарження
щодо розгляду скарг про порушення законодавства у сфері державних закупівель з
01.01.2012 по 30.06.2012**

За даними органу оскарження постійною діючою адміністративною колегією з розгляду скарг про порушення законодавства у сфері державних закупівель протягом січня – червня 2012 року до Антимонопольного комітету України подано 340 скарг (таблиця 5).

Таблиця 5

**Інформація органу оскарження щодо кількості скарг та
прийнятих рішень у січні – червні 2012 року**

Інформація щодо скарг	Кількість
Подано скарг	340
Прийнято скарг до розгляду	313

Інформація щодо скарг	Кількість
Відмовлено у задоволенні скарг (у тому числі, скарг, що надійшли у 2011 році)	78
Задоволено скарг (повністю та частково) (у тому числі, скарг, що надійшли у 2011 році)	144
Повернуто скарг без розгляду за рішенням Колегії (у тому числі, скарг, що надійшли у 2011 році)	34
Припинено розгляд	38

Засвідчені в установленому порядку копії рішення за результатами розгляду скарги орган оскарження надсилає Уповноваженому органу, суб'єкту оскарження, замовнику, Державній казначейській службі України та редакції державного офіційного друкованого видання з питань державних закупівель.

Водночас рішення щодо розгляду скарг оприлюднюються на офіційному веб-сайті АМКУ та на веб-порталі з питань державних закупівель.

В процесі виконання Комітетом функцій органу скаргення відповідно до Закону України "Про здійснення державних закупівель" виявлені такі типові порушення замовниками вимог законодавства у сфері державних закупівель під час проведення ними процедур закупівель за державні кошти:

1) перша категорія порушень – складання замовниками документації конкурсних торгів з порушенням основних принципів державних закупівель, визначених Законом України "Про здійснення державних закупівель", зокрема:

встановлення непрозорих та нечітких технічних і кваліфікаційних вимог документації конкурсних торгів;

штучне розширення предмета закупівлі (невиправдане об'єднання товару/послуг в один лот/предмет закупівлі; нечітке, загальне визначення предмета закупівлі);

штучне звуження предмета закупівлі (зайва деталізація предмета закупівлі);

помилки під час складання документації конкурсних торгів (невідповідність додатків документації конкурсних торгів основним вимогам документації конкурсних торгів, невірно визначені строки подання пропозицій конкурсних торгів тощо);

2) друга категорія порушень – процедурні порушення з боку Замовника, зокрема:

порушення порядку оприлюднення/опублікування інформації про закупівлю;

неправомірне відхилення пропозицій конкурсних торгів учасників процедури закупівлі;

неправомірне визначення переможця процедури закупівлі;

допущення до оцінки пропозицій конкурсних торгів учасників процедури закупівлі, які не відповідають вимогам документації конкурсних торгів;

укладення договорів про закупівлю з порушенням строків, визначених Законом України "Про здійснення державних закупівель" (в тому числі під час процедури оскарження).

Діяльність Мінекономрозвитку як Уповноваженого органу у сфері державних закупівель

Основні функції Мінекономрозвитку як Уповноваженого органу у сфері державних закупівель визначені у статті 8 Закону, серед яких, зокрема - надання роз'яснень щодо порядку застосування законодавства у сфері закупівель, взаємодія з громадськістю, здійснення моніторингу державних закупівель.

Упродовж першого півріччя 2012 року до Міністерства надійшло понад 1200 запитів від замовників, учасників, контролюючих органів щодо застосування норм законодавства у сфері державних закупівель. На ці запити надано 1044 листів-роз'яснень. Найбільш актуальні з них розміщені на офіційному веб-сайті Мінекономрозвитку. Основними проблемними питаннями, які запитуються суб'єктами сфери державних закупівель є:

- закупівля вищими навчальними закладами та науково-дослідними установами за рахунок власних надходжень;

- закупівля природного газу відповідно до абзацу 20 частини 3 статті 2 Закону;

- здійснення закупівлі в окремих сферах господарської діяльності;

- щодо проведення процедури закупівлі в одного учасника;

- здійснення закупівлі на додатково отримані кошти;

- щодо розповсюдження дії Закону на підприємства.

Співробітниками Міністерства надаються консультації та методологічна допомога замовникам та учасникам торгів у телефонному режимі та електронною поштою. Також для проведення роз'яснювальної роботи щодо застосування на практиці норм законодавства у сфері державних закупівель та з'ясування проблем, які виникають в процесі здійснення закупівель за державні кошти, Міністерством проведено ряд круглих столів та семінарів-нарад щодо актуальних питань у сфері державних закупівель, на які запрошувалися представники регіональних управлінь економіки, Антимонопольного комітету,

Держказначейства, Держфінінспекції, міжнародні експерти, громадські організації. Крім того, ЄБРР за участі Міністерства проводяться семінари для суб'єктів сфери державних закупівель щодо ознайомлення з найкращими світовими практиками у сфері державних закупівель та їх впровадження в Україні.

Відповідно до пункту 3-1 частини другої статті 8 Закону та Порядку здійснення моніторингу державних закупівель, затвердженого наказом Мінекономрозвитку від 19.10.2011 № 155, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 01.12.2011 за № 1377/20115 (далі – Порядок), Міністерство проводить моніторинг державних закупівель.

Згідно підпункту 1.5 Порядку Мінекономрозвитку перевіряє:

наявність підстав для застосування визначеної замовником процедури закупівлі;

відповідність документів замовника вимогам законодавства у сфері державних закупівель;

відповідність порядку проведення процедур закупівель вимогам законодавства у сфері державних закупівель;

правомірність укладення договору без застосування норм законодавства у сфері державних закупівель;

відповідність законодавству у сфері державних закупівель інших рішень, дій (бездіяльності) замовника, пов'язаних із здійсненням відповідної закупівлі та виконанням договору про закупівлю;

ефективність здійснення закупівель.

Також Порядком передбачено, що під час здійснення моніторингу закупівлі за ініціативою Мінекономрозвитку аналізується ефективність такої закупівлі, а Мінекономрозвитку перевіряє наявність впливу порушень (у разі їх виявлення) на об'єктивність, правомірність визначення переможця процедури закупівлі та може встановити наявність обґрунтованої підстави вважати, що закупівля, здійснена з такими порушеннями та/або відповідно до умов пропозиції, визнаної замовником найбільш економічно вигідною, завдала або може завдати збитків державі.

При встановленні під час здійснення моніторингу закупівлі однієї з обставин, що свідчить про можливість завдання збитків державі, Мінекономрозвитку має право звернутися до контролюючих та правоохоронних органів для вжиття ними відповідних заходів, визначених законодавством.

Крім того, моніторинг закупівель також проводиться за зверненням правоохоронних органів, в результаті чого формуються висновки за результатами моніторингу, які залучаються до справ та розслідувань, що проводяться відповідними органами. При цьому відбуваються зустрічі та наради між правоохоронними органами та працівниками Мінекономрозвитку, де останні надають роз'яснення та консультації, як представники Уповноваженого органу у сфері державних закупівель.

У ході моніторингу перевіряється правомірність проведення процедур закупівель, правильність оформлення документів під час їх проведення, опрацьовуються пропозиції конкурсних торгів, надані учасниками, а також документи, що готуються під час проведення процедури закупівлі замовниками, зокрема документація конкурсних торгів, протоколи рішень комітету з конкурсних торгів, звіт про результати процедури закупівлі тощо.

Висновки за результатами моніторингу закупівель оприлюднюються на веб-сайті Мінекономрозвитку для загального доступу, що, в свою чергу, дає можливість користувачам ознайомлюватись з ними та враховувати виявлені порушення при здійсненні власних процедур закупівель.

За результатами проведеного у звітному періоді моніторингу Мінекономрозвитку підготовлено та надіслано 322 листа-повідомлення щодо прийняття рішення про здійснення моніторингу державних закупівель та 290 висновків за результатами здійсненого моніторингу, а саме:

1. повідомлення щодо прийняття рішення про здійснення моніторингу державних закупівель – 322, з них 16 за зверненням правоохоронних органів, у тому числі:

– за власною ініціативою – 248;

– за зверненням замовника – 74;

2. висновки за результатами здійсненого моніторингу – 290, з них 16 за зверненням правоохоронних органів, у тому числі:

2.1. за власною ініціативою – 218, у тому числі:

– виявлено порушень вимог законодавства у сфері державних закупівель – 157;

– відповідають вимогам законодавства у сфері державних закупівель – 61;

2.2. за зверненням замовника – 72, у тому числі:

– виявлено порушень вимог законодавства у сфері державних закупівель – 5;

– відповідають вимогам законодавства у сфері державних закупівель – 59; залишено без розгляду – 8.

Крім того, співробітниками Міністерства постійно проводяться консультації та зустрічі із замовниками, під час яких одним з питань, що розглядаються, є практичні аспекти проведення моніторингу закупівель, встановлення порушень, виправлення та недопущення їх замовниками у майбутньому.

До функцій Мінекономрозвитку як Уповноваженого органу в сфері державних закупівель, визначених Законом України "Про здійснення державних закупівель", зокрема, відноситься розроблення та затвердження Стратегії розвитку системи державних закупівель (далі – Стратегія).

Результатом спільної активної роботи Міністерства та Проекту технічної допомоги США USAID/LINK стало розроблення проекту Стратегії, що включає основні шляхи розвитку та удосконалення

системи державних закупівель, з урахуванням всіх її ключових аспектів: правова основа, інституційна структура, кадрове забезпечення, процедури та практики застосування тощо. Для широкого обговорення положень Стратегії проведено серію круглих столів та зустрічей з представниками державної влади на центральному та місцевому рівнях, а також із представниками приватного сектору та громадського суспільства.

30 серпня поточного року на зустрічі Міністра економічного розвитку і торгівлі Порошенка П. О. з Послом США в Україні Джоном Ф. Тефтом, відбулось офіційне вручення проекту Стратегії.

Ураховуючи доручення Прем'єр-міністра України Азарова М. Я. від 24.01.2012 № 3317/0/1-12, згідно з яким законопроекти та проекти інших нормативно-правових актів з питань державних закупівель мають готуватися з проведенням консультацій із представниками Світового банку та Європейського Союзу в Україні, на даний час остаточну редакцію проекту Стратегії направлено до Світового банку та Представництва Європейського Союзу в Україні з проханням висловити свою позицію щодо неї.

Після отримання експертних висновків Світового банку та Представництва Європейського Союзу в Україні Стратегію буде затверджено відповідним нормативно-правовим актом.

Ураховуючи викладене, Мінекономрозвитку здійснює заходи щодо належного виконання функцій Уповноваженого органу у сфері державних закупівель та подальшого вдосконалення системи державних закупівель в Україні з урахуванням найкращого міжнародного досвіду.

**Директор департаменту державних
закупівель та державного замовлення**

Б. М. Горбанський